

voor het werven van sponsors en het aansturen van vrijwilligers.

nij een terugval en raakte depressief. Ik heb hem drie dagen geleden

hem onder curatele wilde plaatsen. Ik zei toen al: neem een advocaat.'

Maandaggesloten

Politiek en vermaak verenigd in kunst

Kan kunst politiek zijn en zich tegelijkertijd moeiteloos verhouden tot entertainment? Carey Young brengt in een opgerold tapijt, dat nonchalant tegen een muur leunt, deze drie geraffineerd samen. Zo'n grijs kantoortapijt tegen een witte muur heeft iets tergendes – de muffe geur van sleur en routine die de televisieserie *The Office* bijna je neus in wist te duwen. Alle angstbeelden van het vastgeroeste leven zomaar in één tapijt. Tegelijkertijd heeft het, net als *The Office* en de vele *Office*-achtige reclames die nu op tv zijn, iets grappigs. Maar is het kunst? Of politiek?

Ja. Want Young maakte het tapijt van dikke grijze vilt, en vilt in een kunstruimte kan sinds de jaren zeventig maar één ding betekenen: een commentaar op Joseph Beuys. De man die vet en vilt voor altijd van loodzware connotaties voorzag. En die de term *Social Sculpture* de lucht in bracht: een term die staat voor zijn opvatting dat alle mensen kunstenaar zijn, die samen met woorden en beelden een doorgaand proces vormen, een sociale orde creëren. Een sociale sculptuur die per definitie politiek is.

Social Sculpture is dan ook de titel die gastcurator Sophie Berrebi koos voor de tentoonstelling bij Ellen de Bruijne Projects in Amsterdam, waar het tapijt te zien is. En waar de vraag wordt gesteld of de kunst in staat is politiek te zijn. Kunnen kunst en politieke actie samenvallen? Kunnen woorden en beelden situaties adequaat beschrijven?

Het zijn Grote Vragen die zeker niet voor het eerst vallen. Zoals wel vaker in introductieteksten, wordt er met een hoop moeilijke woorden een brij aan bagage op je schoot gelegd, het liefst met een

Smog, Smoke & Fortune, Saskia Janssen 2003.

paar verwijzingen naar onleesbare filosofische boeken. Berrebi zet in de gewichtige tentoonstellings tekst dan ook zo'n ambitieuze toon dat je eigenlijk al bedremmeld de galerie binnenloopt, als je per ongeluk de tekst van tevoren gelezen hebt. En daarmee laat ze meteen zien dat woorden situaties behoorlijk kunnen beïnvloeden.

Want te veel uitleg lost de poëzie op. Saskia Janssens film van soezende Oekraïense arbeiders in hangmatten in de Tsjechische stad Brno, waar ze illegaal hun brood verdienen, is opeens geen mooie lofzang op de vergeten arbeider meer, maar een zware maatschappelijke aanklacht die misschien wel 'een strategie van representatie' is die 'de tegenstellingen verscherpt die de ineenstorting van politiek idealisme suggereren'. Ook Jean-Baptiste Gannes wand met hedendaagse foto's die Karl Marx' *Das Kapital* illustreren, is alle lichtvoetigheid ontnomen. En dat terwijl Ganne toch juist met de vluchtigheid van mode, casino's en

paardenraces een nieuwe draai aan het standaardwerk weet te geven.

Gannes werk is een speelse manier om de omkering van het kapitalisme te laten zien: vroeger bestond het bij de gratie van continuïteit en hiërarchie, nu is het kapitalisme vooral flexibel en vluchtig. Ganne gebruikt een vorm die ook in de entertainment wordt gebruikt: zijn boodschap is even simpel als die van IBM's *On Demand Business*-reclame, waarin twee mannen aan de telefoon met een ultraflexibele 'change of plans' – houding pochen. Alleen geeft Ganne het de context en reflectie die je van een goed kunstwerk verwacht.

Het is juist de eenvoud van het poëtische beeld dat het werk van de drie kunstenaars in *Social Sculptures* sterk maakt. Geen uitleg nodig.

Wieteke van Zeil

Social Sculptures. Tot en met 9 juli in Ellen de Bruijne Projects, Rozengracht 207A, Amsterdam. Di-za 13-18 uur en de eerste zondag van de maand 14-17 uur.

8-6
Volkskrant 25